

Sygn. akt III KK 316/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Czartoryska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej
w sprawie **Z. S.**

obwinionego o czyn z art. 86 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 marca 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na niekorzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 17 lipca 2020 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt II W (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i zmieniony nim wyrok Sądu
Rejonowego w S. i na podstawie art. 5 § 1 pkt. 4 k.p.s.w. w zw. z
art. 45 § 1 k.w. umarza postępowanie, obciążając Skarb Państwa
kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Z. S. został obwiniony o to, że: w dniu 22 lipca 2017 roku około godziny 12:40 w S., przy ul. (...) kierując rowerem, w wyniku niezachowania należytej ostrożności, zjechał na pas ruchu przeznaczony do jazdy w przeciwnym kierunku, doprowadzając do czołowego zderzenia z prawidłowo jadącym pojazdem marki C. o numerze rejestracyjnym (...), czym doprowadził do kolizji drogowej tj. o wykroczenie z art. 86 § 1 k.w.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 roku Sąd Rejonowy w S.:

1. obwinionego Z. S. uznał za winnego zarzucanego mu czynu i czyn ten zakwalifikował jako wykroczenie z art. 86 § 1 k.w. i za to na podstawie art. 39 § 1 k.w. odstąpił od wymierzenia kary;
2. na mocy art. 118 § 1 k.p.w., art. 119 k.p.w. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił obwinionego z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych przejmując je na Skarb Państwa.

Apelację od wyroku wywiódł obrońca obwinionego zaskarżając go w całości oraz zarzucając mu:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego:
 1. art. 86 § 1 k.w. poprzez uznanie, że obwiniony wypełnił znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. w sytuacji, gdy ani w opisie czynu, ani w ustaleniach faktycznych wyroku nie zostało ustalone, aby obwiniony w chwili wypadku znajdował się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu - a w rzeczywistości obwiniony w miejscu wypadku znajdował się na drodze leśnej pod zarządem Nadleśniczego Nadleśnictwa G. Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - która nie była ani drogą publiczną, ani strefa zamieszkania, ani strefa ruchu - zatem jedno ze znamion czynu z art. 86 § 1 k.w. z całą pewnością nie zostało wypełnione;
 2. art. 86 § 1 k.w. poprzez uznanie, że obwiniony wypełnił znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. w sytuacji, gdy ani opis czynu, ani treść ustaleń faktycznych nie wskazuje na jedno ze znamion - w postaci spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
2. błąd w ustaleniach faktycznych, albowiem Sąd przyjął w ustaleniach faktycznych: „Nadto na tym odcinku drogi obowiązywało ograniczenie

prędkości do 20 km/h", gdy z żadnego dowodu nie wynika, aby od strony lasu, tj. od tej strony, którą jechał obwiniony, widniał znak ograniczenia prędkości do 20 km/h;

3. naruszenie przepisu postępowania mającą wpływ na treść wyroku:

1. art. 71 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U.2019.1120 tj., dalej jako: „k.p.s.w.”) poprzez prowadzenie rozprawy w dniu 4 lutego 2020 roku pomimo niezawiadomienia przez Sąd obwinionego o ww. terminie rozprawy

- w wyniku czego doszło do naruszenia prawa obwinionego do obrony, w tym do samodzielnego złożenia przez obwinionego wniosku o zasięgnięcie uzupełniającej opinii biegłego lub opinii innego biegłego sądowego, a także do pozbawienia obwinionego możliwości osobistego wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji do błędnego ustalenia przez Sąd, że obwiniony wypełnił znamiona czynu z art. 86 § 1 k.w.,

- w wyniku czego doszło również do niepowiadomienia obwinionego o terminie wydania wyroku w dniu 18 lutego 2020 roku, co uniemożliwiło bezpośrednio obwinionemu złożenie wniosku o otwarcie rozprawy na nowo;

- w wyniku czego doszło do błędu w ustaleniach faktycznych i przyjęcia, że obwiniony wypełnił znamiona czynu z art. 86 § 1 k.w.;

b) art. 69 k.p.s.w. w zw. z art. 353 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.2020.30 tj., dalej jako: „k.p.k.”) poprzez prowadzenie rozprawy w dniu 4 lutego 2020 roku pomimo niezawiadomienia przez Sąd obwinionego o ww. terminie rozprawy

- w wyniku czego doszło do naruszenia prawa obwinionego do obrony, w tym do samodzielnego złożenia przez obwinionego wniosku o zasięgnięcie uzupełniającej opinii biegłego lub opinii innego biegłego sądowego, a także do pozbawienia obwinionego możliwości osobistego wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji do błędnego ustalenia przez Sąd, że obwiniony wypełnił znamiona czynu z art. 86 § 1 k.w.,

- w wyniku czego doszło również do niepowiadomienia obwinionego o terminie wydania wyroku w dniu 18 lutego 2020 roku, co uniemożliwiło bezpośrednio obwinionemu złożenie wniosku o otwarcie rozprawy na nowo;
 - w wyniku czego doszło do błędu w ustaleniach faktycznych i przyjęcia, że obwiniony wypełnił znamiona czynu z art. 86 § 1 k.w.;
- 4) art. 8 k.p.s.w. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i sprzeczne z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w postaci przyjęcia, że:
- a) obwiniony rozwinął „dość znaczną prędkość” - w sytuacji, gdy z ustnej opinii uzupełniającej biegłego sądowego M. A. złożonej na rozprawie w dniu 23 stycznia 2020 roku oraz z dokumentów złożonych przez obrońcę na rozprawie w dniu 4 lutego 2020 roku (zaliczonych w poczet materiału dowodowego) nie wynika, aby prędkość, z którą jechał obwiniony była „dość znaczna”,
 - b) przyczyną zaistniałego zdarzenia z udziałem obwinionego było niezachowanie przez niego należytej ostrożności i niedostosowanie prędkości do panujących warunków drogowych, w tym stanu nawierzchni drogi - w sytuacji, gdy rowerzysta nie miał obowiązku przewidywania istnienia wyrwy w jezdni, ponieważ wyrwa w jezdni nie jest przeszkodą, której uczestnik ruchu drogowego może i powinien się spodziewać (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2019 r., I ACa 996/16), zaś nawet prędkość zbliżona do 40 km/h nie ma cech prędkości nadmiernej lub niebezpiecznej (por. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2019 r., I ACa 996/16), zaś w sprawie obwinionego Z. S. prędkość przed wypadkiem wynosiła najpewniej dwadzieścia kilka km/h

w wyniku czego doszło do błędnego przyjęcia, że obwiniony nie zachował należytej ostrożności i błędnego przyjęcia, że obwiniony wypełnił znamiona czynu z art. 86 § 1 k.w.

W oparciu o przytoczone zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w S. poprzez uniewinnienie obwinionego Z. S. od popełnienia zarzucanego wykroczenia lub uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu

Rejonowego w S. i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 17 lipca 2020 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił obwinionego od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia, obciążając Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie.

Wyrok powyższy zaskarżył kasacją w całości na niekorzyść Z. S. Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając mu rażące naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w. w zw. z art. 109 § 1 k.p.s.w., poprzez dowolną ocenę dowodu z opinii biegłego M. A., wyjaśnień obwinionego Z. S. oraz zeznań świadka K. S., skutkującą dokonaniem błędnych ustaleń faktycznych w zakresie sprawstwa obwinionego i w następstwie wydaniem wyroku reformatoryjnego uniewinniającego obwinionego.

Podnosząc przytoczony wyżej zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz zmienionego nim wyroku Sądu Rejonowego w S. i umorzenie postępowania wobec Z. S. - na podstawie art. 45 § 1 k.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.s.w. - z powodu ustania karalności zarzucanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelski jest zasadna. Oczywiście trafny jest podniesiony w kasacji zarzut obrazy art. 7 k.p.k. polegający na dokonaniu przez sąd odwoławczy dowolnej oceny materiału dowodowego w sprawie, a w szczególności dowodów w postaci opinii biegłego M. A., wyjaśnień obwinionego Z. S. oraz zeznań K. S.

Nawet pobieżna lektura uzasadnienia wyroku sądu *ad quem* prowadzi do wniosku, iż sąd ten w istocie w ogóle nie poddał analizie i ocenie powyższych dowodów, jak też zeznań R. S., J. Z. i T. K., zaś ograniczył się do arbitralnego zanegowania wiarygodności opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowej. Trafnie argumentuje skarżący, iż sąd odwoławczy nie dostrzegł, iż opinia biegłego M. A. w istotnej dla meritum części została oparta na wyjaśnieniach obwinionego oraz zeznaniach K. S. i R. S. oraz jest spójna z tymi dowodami. Stwierdzenie biegłego, iż przyczyną zjechania obwinionego na przeciwległy pas ruchu było prawdopodobnie najechanie przez niego na nierówność na drodze, pozostaje w zgodzie zarówno z wyjaśnieniami Z. S., jak i zeznaniami K. S. Obwiniony konsekwentnie wyjaśniał, iż w wyniku najechania na muldę drogową

utracił panowanie nad rowerem i zjechał na przeciwległy pas ruchu, uderzając w jadący z naprzeciwka pojazd kierowany przez J. Z.

W świetle protokołu oględzin oraz wyjaśnień obwinionego i K. S. nie budzi też najmniejszych wątpliwości, iż stan drogi, na której doszło do kolizji był bardzo zły, albowiem nawierzchnia jezdni na całej szerokości była nierówna, posiadała ubytki i garby, nie posiadała poboczy. Fakt powyższy potwierdzili Z. S., R. S., J. Z. oraz K. S., który zeznał nadto, iż zły stan nawierzchni był im znany, albowiem wraz z obwinionym przed zaistnieniem kolizji wielokrotnie poruszali się rowerami tą drogą.

Trafnie skonstatował sąd *a quo*, iż zarówno stan nawierzchni, jak i znaczne pochylenie drogi na odcinku, na którym doszło do kolizji, obligowało obwinionego do zachowania należytej ostrożności, a w szczególności do bacznej obserwacji drogi, znacznej koncentracji uwagi i ograniczenia prędkości jazdy do takiej, która umożliwiałaby dostrzeżenie ubytku lub nierówności drogi oraz zatrzymanie roweru przed przeszkodą lub jej ominięcie.

Natomiast z zeznań K. S. wynika, iż przed zaistnieniem kolizji wraz z obwinionym poruszali się z prędkością około 20 – 25 km/godz., która w świetle opinii biegłego oraz powołanych przez niego w opinii wyników badań Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dr J. S., zalicza się do prędkości szybkiej, która niewątpliwie była nieadekwatną do stanu nawierzchni drogi. Nadto z zeznań tego świadka, protokołu oględzin z miejsca kolizji oraz wprost z wyjaśnień obwinionego wynika, iż nie podjął on próby hamowania przed przeszkodą, albowiem nie dostrzegł nierówności na drodze.

Okoliczności powyższe zostały całkowicie pominięte przez sąd odwoławczy przy ocenie dowodów, co skutkowało rażąco dowolnym ustaleniem, iż obwiniony poruszał się rowerem wolno.

W następstwie nieuwzględnienia przez sąd odwoławczy przytoczonych okoliczności, mających kardynalne znaczenie dla odpowiedzialności obwinionego za wykroczenie, dokonaną przez ten organ ocenę materiału dowodowego uznać należy za rażąco dowolną. W szczególności razi dowolnością uznanie wniosku biegłego - iż przyczyną kolizji było niezachowanie przez obwinionego należytej ostrożności i niedostosowanie prędkości do stanu nawierzchni drogi - jedynie jako

spekulację. Powyższa ocena została sformułowana przez sąd odwoławczy w całkowitym oderwaniu od całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Oczywistą konsekwencją rażącego naruszenia przez sąd odwoławczy art. 7 k.p.k. przy ocenie dowodów jest konieczność uznania ustalenia sądu odwoławczego, zgodnie z którym obwiniony Z. S. nie jest sprawcą wykroczenia popełnionego na szkodę J. Z., za oczywiście błędne.

Niewątpliwie trafnie podnosi obrońca obwinionego, iż sądy obu instancji nie dokonały szczegółowych ustaleń, co do charakteru miejsca kolizji z udziałem obwinionego i oskarżycielki posiłkowej, a więc czy była to droga publiczna. Jednakże ustalenie, iż miejsce popełnienia wykroczenia nie jest drogą publiczną nie wyklucza możliwość odpowiedzialności obwinionego za wykroczenie, jakiego dopuścić się można poza drogą publiczną (art. 98 k.w.).

Wszystkie wskazane wyżej przyczyny skutkują koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i utrzymania nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w S. oraz umorzenia postępowania z powodu upływu okresu przedawnienia karalności wykroczenia (art. 5 § 1 pkt 4 k.p.s.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w.).